

Οικοτουρισμός και Τουριστική Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών: Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ στην περιοχή του Όρους Βέρνον

Α. Προκοπίου, Οικονομολόγος-MBA Τουρισμού, Υποψήφιος Διδάκτωρ,
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Β. Τσελέντης, Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Α. Γεωργιάδης, Βιολόγος, Γενικός Διευθυντής,
ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ

Α. Μπούσμπουρας, Βιολόγος, Επιστημονικός Σύμβουλος,
ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ

Β. Πετρίδου, Φιλολόγος, Διευθύντρια Επικοινωνίας,
ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ

Περίληψη

Στην δημοσίευση αυτή θα αναλυθεί η σχέση του Περιβαλλοντικού Κέντρου του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον της συγκεκριμένης ορεινής περιοχής του όρους Βέρνον, η αξιοποίηση της προσέλκυσης επισκεπτών και η συμβολή του στην διαμόρφωση ενός υγιούς περιβάλλοντος και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

Εισαγωγή

Ως οικοτουρισμός ορίζεται η περιβαλλοντικά υπεύθυνη μορφή τουρισμού, η επίσκεψη αλλά και ο εθελοντισμός σε φυσικές περιοχές, που αποσκοπεί στην εκτίμηση και απόλαυση της φύσης και του πολιτισμού. Ο οικοτουρισμός προάγει την προστασία και διατήρηση της φύσης, έχει χαμηλή επίδραση των επισκεπτών και παρέχει χρήσιμη ενεργό κοινωνικο-οικονομική ανάμιξη του ντόπιου πληθυσμού. Η ανάπτυξη ορεινών περιοχών εξ ορισμού συνδέεται με τον οικοτουρισμό. Η άγρια πανίδα αποτελεί μοναδικό κεφάλαιο για τους ορεινούς όγκους. Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, περιβαλλοντική μη κυβερνητική οργάνωση δημιούργησε στο όρος Βέρνο το Περιβαλλοντικό Κέντρο το οποίο αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών στην ευρύτερη περιοχή. Ειδικές εγκαταστάσεις για την φιλοξενία πρώην αιχμάλωτων άγριων ζώων όπως τα Καταφύγια για την Αρκούδα και το Λύκο, το Κέντρο Αναπαραγωγής του Ελληνικού Ποιμενικού αλλά και εγκαταστάσεις για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού όπως τα Κέντρα Ενημέρωσης για την Αρκούδα και το Λύκο, είναι επισκέψιμες για το κοινό. Τα τελευταία χρόνια υποδέχονται και ενημερώνουν πάνω από 50.000 επισκέπτες σε ετήσια βάση, ενώ από το 1994 μέχρι σήμερα έχουν ξεπεράσει τις 500.000. Η συνεισφορά του Περιβαλλοντικού Κέντρου του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ στην ανάπτυξη της περιοχής είναι σημαντικότερη, καθώς η δραστηριότητά του συμβάλει στην αύξηση των επισκεπτών για το σύνολο της περιοχής, η οποία παρουσιάζει μοναδικό φυσικό και δομημένο περιβάλλον.

1. Τουριστική ανάπτυξη ορεινών περιοχών

Με την βιομηχανοποίηση της ελληνικής οικονομίας και την εγκατάσταση του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα, η οικονομική ζωή των κατοίκων στους ελληνικούς ορεινούς όγκους μαράζωσε. Αυτό, σε συνδυασμό με τη βιομηχανοποίηση της αγροτικής και κτηνοτροφικής οικονομίας, οδήγησε στο μαρασμό των ορεινών οικισμών αλλά από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 όσοι κάτοικοι πόλεων διατηρούσαν σπίτια στα βουνά άρχισαν σιγά - σιγά να τα συντηρούν.

Το γεγονός αυτό παράλληλα με την υποστήριξη των οικισμών της υπαίθρου μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση και την

υποβάθμιση ζωής στα μεγάλα αστικά κέντρα, οδήγησε στην αναγέννηση των πληθυσμιακά και οικονομικά υποβαθμισμένων περιοχών.

Πάντοτε η τουριστική ανάπτυξη σχετίζοταν με το στοιχείο της φύσης. Ο τουρισμός των ορεινών περιοχών ήταν πάντοτε διαδεδομένος στην κεντρική Ευρώπη. Για παράδειγμα, οι ιταλικές αρχές κατοχής στη Ρόδο στη δεκαετία του 1930 έχτισαν, στις ορεινές εξοχές του νησιού, τα ξενοδοχεία Έλαφος και Ελαφίνα. Πάντοτε, ο τουρισμός στα βουνά ευδοκίμωσε αλλά όχι σε μαζικό επίπεδο. Εδώ και δεκάδες χρόνια στα γνωστότερα ελληνικά βουνά μικρά ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια ήταν στη διάθεση των τουριστών.

Ο ορεινός τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που εκδηλώνεται αποκλειστικά και μόνο στις ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής τουριστών που επιθυμούν να αναπτύξουν αυτής της μορφής τουρισμό. Ορεινές περιοχές χαρακτηρίζονται με την πράξη του υπουργικού συμβουλίου 33/19-3-1976 προσωρινές ζώνες για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού. Ο χαρακτηρισμός αυτός έγινε για αναπτυξιακούς σκοπούς και συγκεκριμένα για να ενταχθούν οι περιοχές αυτές στα κίνητρα των αναπτυξιακών νόμων. Η τουριστική αξιοποίηση των ορεινών ζωνών πραγματοποιείται με τη δημιουργία χιονοδρομικών κέντρων.¹ Ο ορεινός τουρισμός χρησιμοποιήθηκε σε αρκετές περιπτώσεις ως ένα μέσο τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Πέρα από τα ανεπτυγμένα χειμερινά παραθεριστικά κέντρα των Άλπεων και της Βορείου Αμερικής, υπήρχαν και άλλες ορεινές περιοχές οι οποίες ανέπτυξαν τον ορεινό τουρισμό, ώστε τούτο να συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη.

2. Οικοτουρισμός

Οικοτουρισμός είναι μια βιώσιμη μορφή τουρισμού στην φύση, που εστιάζεται κυρίως στην εμπειρία και την επιμόρφωση σχετικά με την φύση και η οποία λαμβάνει τέτοια μορφή διαχείρισης ώστε:

- να έχει μικρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις,
- να μην είναι καταναλωτική,
- να προσανατολίζεται στην τοπική κοινότητα (έλεγχος, οφέλη και κλίμακα) και
- να συμβάλει στην προστασία των φυσικών περιοχών στις οποίες λαμβάνει χώρα.»

3. Κίνητρα του εναλλακτικού τουρίστα

Οι διακοπές αποτελούν ανάγκη για όλους τους ανθρώπους. Η ανάγκη για διακοπές είναι και το βασικό κίνητρο για την πραγματοποίησή τους.

Η ομάδα των κινήτρων που οδηγούν έναν άτομο σε εναλλακτικό τουρισμό συνδέεται άμεσα με τα πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης του προορισμού υποδοχής τα οποία διαφέρουν ριζικά από αυτά που επιβάλλει ο οργανωμένος μαζικός τουρισμός. Ο εναλλακτικός τουρίστας έχει διαφορετικά κίνητρα από τα κίνητρα του μαζικού τουρίστα που από πολλούς έχει θεωρηθεί ως «απαθής», «νεοαποικιστής», και «άξεστος». Αυτά τα κίνητρα σχετίζονται με την αυτονομία στο ταξίδι και είναι συνυφασμένα με:

1. Ενεργητικές διακοπές (δραστηριότητες όπως: περιπλάνηση, περίπατος, αναρρίχηση, τουρισμός περιπέτειας)
2. Εξερεύνηση και επιθυμία επικοινωνίας με τον τοπικό στοιχείο (ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι, συναναστροφή με τους ντόπιους κατοίκους, το γηγενή πολιτισμό και τα ήθη και έθιμα)
3. Εθελοντισμός (εθελοντική προσφορά υπηρεσιών σε αποστολές του εξωτερικού, προσφορά βοήθειας και ενίσχυσης των αναπτυσσομένων περιοχών, συμμετοχή σε αρχαιολογικές ανασκαφές, εργασιακές κατασκηνώσεις και άλλα) (Cazes 1989).

4. Μορφές ορεινού τουρισμού

Σχετίζονται με ήπιες μορφές ανάπτυξης, το περιβάλλον και τον πολιτισμό, χωρίς να επιβαρύνουν τη φύση και χωρίς να επηρεάζουν τους προορισμούς με αρνητικές επιπτώσεις:

- Τουρισμός περιηγήσεων με ποδήλατο
- Τουρισμός των ποταμών
- Πεζοπορία
- Ορειβασία
- Επισκέψεις σε θεματικά πάρκα
- Παρατήρηση της άγριας πανίδας και χλωρίδας
- Ιππασία και εκδρομές με άλογα
- Σκι και άλλες διαδρομές στο χιόνι
- Συμμετοχή και παρακολούθηση σε τοπικά έθιμα
- Τουρισμός του οίνου
- Αγροτουρισμός
- Γαστρονομία
- Οδήγηση οχημάτων 4X4 ήπιας μορφής
- Φωτογραφίσεις σε περιοχές φυσικού κάλλους
- Παρουσιάσεις της φύσης
- Τρέξιμο
- Περιηγήσεις και σεμινάρια για τους παραδοσιακούς οικισμούς
- Επισκέψεις σε τοπικά μουσεία
- Σεμινάρια για τη φυσική ιστορία
- Θρησκευτικός τουρισμός με ένταση σε ορεινές περιοχές

5. Η ίδρυση του Αρκτούρου και η δημιουργία του περιβαλλοντικού κέντρου στην ορεινή περιοχή του Βέρνου

Στη δεκαετία του 80, το Νυμφαίο είχε μόνο 40 κατοίκους ενώ το 1930 είχε 3000. Εκείνη την περίοδο ο Γ.Μπουτάρης αντελήφθη ότι η μόνη διέξοδος για την ανάπτυξη της περιοχής είναι ο τουρισμός, και βοήθησε αρχικά στην ίδρυση δυο ξενώνων. Παράλληλα ανέλαβε πρωτοβουλίες όπως π.χ. την ίδρυση ιππικού ομίλου, τη διοργάνωση αγώνων αιωροπτεριστών και mountain bike, αλλά και αυτά οι δραστηριότητες δεν αρκούσαν. Παράλληλα, μια ομάδα ανθρώπων που είχε ενδιαφέρον για την άγρια ζωή της περιοχής αναζητούσε τρόπους για την διατήρηση της αρκούδας και του δασικού περιβάλλοντος στην περιοχή.

«Τότε με μια ομάδα φίλων που συμερίζονταν αντίστοιχες ανησυχίες ιδρύσαμε μια μη κυβερνητική οργάνωση, τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ, με στόχο την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της άγριας ζωής, επηρεασμένοι από τις επαφές που είχαμε με την ομάδα των Εγγλέζων, αλλά και γενικότερα, από διάφορες ανησυχίες για την ανθρώπινη επέμβαση στο περιβάλλον. Το πρώτο πράγμα που κάναμε ήταν να πείσουμε το κράτος να ενεργοποιήσει την υπάρχουσα νομοθεσία για θέματα άγριας ζωής». Έτσι, το 1993 δημιουργήθηκε το Περιβαλλοντικό Κέντρο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ το οποίο έδωσε την ουσιαστική λύση στην αντιμετώπιση του προβλήματος της αρκούδας χορευτριάς στην Ελλάδα και αργότερα και του φαινομένου της κατοχής αιχμάλωτων λύκων από ιδιώτες, ενώ με την οργάνωση των επισκέψιμων χώρων έχει συμβάλλει στην προσέλκυση σημαντικού αριθμού επισκεπτών και παράλληλα στην ολοκληρωμένη ενημέρωση του κοινού και συγκεκριμένων ομάδων αναφοράς όπως οι μαθητές των σχολείων.

Οι εγκαταστάσεις του Περιβαλλοντικού Κέντρου του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ βρίσκονται σε τρεις οικισμούς του Νομού Φλώρινας και περιλαμβάνουν:

1. Στο Νυμφαίο:

- το Καταφύγιο της Αρκούδας, ειδικά διαμορφωμένος φυσικός χώρος για μόνιμη φιλοξενία αιχμάλωτων αρκούδων.
2. Στον Αετό:
 - τον Κτηνιατρικό Σταθμό, ειδικός χώρος περίθαλψης ειδών άγριας πανίδας.
 - το Κέντρο Ενημέρωσης για την Αρκούδα, το οποίο είναι ένας σύγχρονος μουσειακός χώρος για την μετάδοση μηνυμάτων και γνώσεων και ένα δυναμικό εργαλείο ευαισθητοποίησης του κοινού (σύντομα θα μεταφερθεί στη Νίκειο Σχολή του Νυμφαίου)
 3. και στην Αγραπιδιά:
 - το Καταφύγιο του Λύκου ειδικά διαμορφωμένος φυσικός χώρος για μόνιμη φιλοξενία αιχμάλωτων λύκων.
 - Το Κέντρο Ενημέρωσης για το Λύκο, ειδικός μουσειακός χώρος ενημέρωσης για την αντιστροφή της κακής εικόνας του Λύκου στη συνείδηση των ανθρώπων και
 - Το Κέντρο Αναπαραγωγής του Ελληνικού Ποιμενικού.

Το Περιβαλλοντικό Κέντρο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ λειτουργεί με την εποπτεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ως Κέντρο Περίθαλψης Ειδών της Άγριας Πανίδας (ΚΕ.Π.Ε.Α.Π.).

6. Χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής

6.1 Οι οικισμοί που φιλοξενούν το περιβαλλοντικό κέντρο

Το Νυμφαίο

Το Νυμφαίο είναι ένα ένας διατηρητέος παραδοσιακός οικισμός και ιστορικός τόπος. Κείται σε υψόμετρο 1350 μ. στο Βίτσι σε αλπικό τοπίο εξαιρετικού κάλλους. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 το Νυμφαίο άρχισε να αναπτύσσεται και να ξαναγεννιέται μέσα από τις πλούσιες πολιτισμικές ρίζες του. Οι τοπικές αρχές αλλά και οι ιδιώτες έκαναν πολλά έργα ανάπτυξης που στο σύνολο τους εξυπηρετούν την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής: Άρτια δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, υπόγεια τηλεφωνικά δίκτυα και κεραιές κινητής τηλεφωνίας, δώδεκα παραδοσιακοί ξενώνες, οκτώ εστιατόρια, δυο πρότυπα καφέ μπαρ και δυο καταστήματα παραδοσιακών ειδών, τριώροφο Μουσείο Αργυροχρυσοχοΐας, Κοινοτικός Ξενώνας κοινωνικών λειτουργιών, κατοικία ιατρού και αστυνόμου, 12.000 τετραγωνικά μέτρα λιθόστρωτου δρόμου, Κοινοτικό Ξενοδοχείο, Αστικός Συνεταιρισμός γυναικών, Κατοικία Εθελοντών Περιβάλλοντος, Λιθόστρωτος Δρόμος Νυμφαίου – Καταφυγίου της Αρκούδας μήκους 750 μ, Υπερσύγχρονο Συνεδριακό Εκπαιδευτικό Κέντρο, Μόνιμες Εκθέσεις φωτογραφιών, Ανοιχτό Αμφιθέατρο, Πάρκο Αναψυχής, Ανάπλαση Ιστορικού Κέντρου, Ανάπλαση Κύριας Εισόδου του χωριού, Περιφερειακή Οδός, Ασφαλτοστρώσεις, Κατασκευή Ορεινής Λίμνης, Νέοι Λιθόστρωτοι Δρόμοι 1300 μ, Νέο Υδραγωγείο, Βιβλιοθήκη, Αμιγής Κοινοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης, Δυο Υπαίθριοι Σταθμοί Αυτοκινήτων, Διαμόρφωση της Πλατείας, Οχήματα – Απορριματοφόρα, ΧΥΤΑ, Γήπεδα Μπάσκετ, Βόλει και Τένις, Σύγχρονος στάβλος με αλπικά άλογα ιππασίας. Συνολικά δημιουργήθηκαν 65 νέες θέσεις εργασίας, Επιπλέον αναπαλαιώθηκαν κτίρια και κατασκευάστηκαν 35 νέα παραδοσιακά. Επιπλέον δημιουργήθηκε σχολική γραμμή με 20 παιδιά μετά από χρόνια και αναστύλωθηκε ο ιερός ναός του χωριού και χειροτονήθηκε εφημέριος, Επίσης αγοράστηκε αποχιονιστικό μηχανήμα και εκδόθηκαν βιβλία και λευκωμάτα. Παράλληλα η Ευρωπαϊκή Ένωση τίμησε το χωριό με το βραβείο ανάπλασης χωριού το 2000. Η ανάπτυξη της περιοχής έγινε παράλληλα με την ανάπτυξη και τη δημιουργία του Περιβαλλοντικού Κέντρου του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ το οποίο αποτελεί έναν από τους βασικότερους πόλους έλξης των επισκεπτών στην περιοχή, μια και οι επισκέψιμοι χώροι υποδέχονται και το μεγαλύτερο μέρος των επισκεπτών της περιοχής.

Ο Αετός και η Αγραπιδιά

Ο οικισμός του Αετού είναι χτισμένος στους πρόποδες του Βέρνου και χρονολογείται εκεί εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια. Είναι ο μεγαλύτερος στον ομώνυμο Δήμο και αποτελεί έδρα του με οχτακόσιους πενήντα εφτά (857) κατοίκους που η κύρια ασχολία τους είναι η κτηνοτροφία και η γεωργία. Η διαμονή στον Αετό μπορεί να γίνει σε ξενώνες και αρχοντικά σπίτια αναπαλαιωμένα αλλά και στο ξενοδοχείο του χωριού. Στους πρόποδες του όρους Βέρνου και ένα μόλις χιλιόμετρο από τον Αετό βρίσκεται το γραφικό χωριό Αγραπιδιές. Πρόκειται για το πιο μικρό χωριό του δήμου με 110 που κατοίκους η κύρια ασχολία είναι όπως και σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα η γεωργία και η κτηνοτροφία.

6.2. το άμεσο φυσικό περιβάλλον της περιοχής

Η ορεινή περιοχή του Βέρνου

Το Βέρνο (ή Βίτσι) αποτελεί κατά κάποιο τρόπο συνέχεια του Βαρνούντα και φυσικό σύνορο των νομών Φλώρινας και Καστοριάς. Νότια καταλήγει σε δύο κλάδους, ο ένας συνεχίζει το διαχωρισμό των δύο νομών μέχρι τον αυχένα της Κλεισούρας, ενώ ο δεύτερος κατευθύνεται νοτιοανατολικά, με χαμηλές παρυφές, όπως το Ραδόσι, που σχηματίζουν τη διάβαση του Κλειδιού, σημείο όπου καταλήγουν και οι νοτιοδυτικές απολήξεις του Βόρα. Ψηλότερη κορυφή του είναι το Βίτσι, με ύψος 2128 μέτρα. Η ονομασία Βίτσι συχνά αναφέρεται όχι μόνο για την κορυφή, αλλά για όλο τον ορεινό όγκο, κάτι που συμβαίνει και στην περίπτωση του Βαρνούντα με το Περιστέρι. Στο Βέρνο, λοιπόν, στις δασωμένες με πυκνά δάση οξιάς βόρειες πλαγιές του στον Πολυπόταμο, στη Δροσοπηγή, στην Υδρούσα, στο Φλάμπουρο συναντά κανείς τις γεννήτορες πηγές του Εριγώνα ποταμού. Το νότιο Βέρνο τροφοδοτεί τις λίμνες του Αμυνταίου, ενώ οι δυτικές πλαγιές του ανήκουν στην λεκάνη απορροής της λίμνης της Καστοριάς. Από τους πρόποδες του βουνού μέχρι και τα 1000 μέτρα κυριαρχούν οι διαπλάσεις Δρυός, ενώ από το σημείο αυτό και μέχρι τα ανώτερα δασοόρια με τα αλπικά λιβάδια, κυριαρχεί η Οξιά με πολύ πυκνά και αδιαπέραστα δάση. Η περιοχή, κυρίως πάνω από το όριο Βελανιδιάς - Οξιάς χαρακτηρίζεται από την παρουσία πάνω από 40 σημαντικών φυτικών ομάδων αλλά και μιας πλούσιας πανίδας με κυριότερους εκπροσώπους την αρκούδα και το λύκο από τα θηλαστικά και το χρυσαετό και τον κραυγαετό από τα πουλιά.

Οι λίμνες Ζάζαρη και Χειμαδίτιδα

Αν και είναι δύο ξεχωριστές λίμνες με διαφορετικά χαρακτηριστικά, σχεδόν πάντα αναφέρονται μαζί, ίσως γιατί διαμορφώνουν μια ενιαία περιοχή και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους είναι αμοιβαίες. Η λίμνη Ζάζαρη είναι μια από τις ομορφότερες λίμνες της Ελλάδας, σε υψόμετρο 602 μέτρα, έχει εμβαδό περίπου 2 τετραγωνικά χιλιόμετρα και μέγιστο μήκος 2 χιλιόμετρα. Τροφοδοτείται από το ποτάμι του Σκλήθρου, αλλά και από υπόγειες πηγές, ενώ στη συνέχεια τροφοδοτεί με τη σειρά της τη Χειμαδίτιδα. Το μέγιστο βάθος αυτής της μεσοτροφικής λίμνης είναι 3 μέτρα και το μέσο βάθος 1,5 μέτρα.

Η λίμνη Χειμαδίτιδα είναι μεγαλύτερη, με έκταση 10,8 τετραγωνικά χιλιόμετρα και μέγιστο μήκος 6,3 χιλιόμετρα. Είναι ρηχότερη, με το μέσο βάθος της να μη ξεπερνά το 1 μέτρο και το μέγιστο τα 2,5 μέτρα. Βρίσκεται 9 μέτρα χαμηλότερα από τη Ζάζαρη με υψόμετρο μέσης στάθμης 593 μέτρα. Πρόκειται για λίμνη με έντονο ευτροφισμό, ο οποίος είναι εμφανής από την πολύ μεγάλη έκταση απροσπέλαστων καλαμιώνων, οι οποίοι όμως αποτελούν σημαντικό βιότοπο για την αναπαραγωγή, διαχείμαση και γενικότερα διαβίωση σημαντικών οργανισμών. Η σημερινή λίμνη αποτελεί τμήμα πολύ μεγαλύτερης παλαιότερα λίμνης, ένα μεγάλο μέρος της οποίας αποστραγγίστηκε μεταπολεμικά και μετατράπηκε σε καλλιεργούμενες εκτάσεις.

Οι δύο λίμνες, μα κυρίως η Χειμαδίτιδα, έδιναν στο παρελθόν και συνεχίζουν ακόμα να προσφέρουν στα κοπάδια των κτηνοτρόφων πιο ήπιες συνθήκες διαβίωσης κατά τη διάρκεια του δριμύτατου χειμώνα της ευρύτερης περιοχής, αλλά και πιο απομακρυσμένων

Διαμερισμάτων. Τα χειμαδιά άλλωστε, χάρισαν ως αντάλλαγμα το όνομα στη μία από τις λίμνες. Πλούσια κάποτε σε ζωή τα τέσσερα χειμαδιά, ένα σε κάθε μυχό του ημιορεινού όγκου δίπλα από τη Χειμαδίτιδα, και άλλα 1-2 στη Ζάζαρη, απομένουν πλέον ως ερείπια. Μετά τις αλλαγές στο τρόπο εκτροφής των αιγοπροβάτων και βοοειδών, τα τελευταία χρόνια, σε πείσμα των καιρών, λίγα μόλις κοπάδια κτηνοτρόφων εξακολουθούν να βόσκουν στη γύρω περιοχή και να θυμίζουν αμυδρά το παρελθόν.

Στο σύμπλεγμα των δύο λιμνών έχουν καταγραφεί σημαντικά είδη φυτών (150 είδη) και κυρίως ζώων. Έχουν παρατηρηθεί 141 είδη πουλιών, από τα οποία τα 100 είναι ιδιαίτερα σημαντικά. Αξίζει όμως να αναφερθεί πως στη Χειμαδίτιδα αναπαράγεται, με το μεγαλύτερο πληθυσμό στην Ελλάδα, η Βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*), με 60 ζευγάρια, η οποία είναι παγκόσμια απειλούμενο είδος. Ακόμη, στις δύο λίμνες φιλοξενούνται 12 είδη θηλαστικών, 7 είδη ερπετών, 7 είδη αμφιβίων και 8 είδη ψαριών.

7. Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ και η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη

Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ ως περιβαλλοντική μη κυβερνητική οργάνωση έχει εστιάσει τις δράσεις του στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος των ορεινών περιοχών της Ελλάδας. Οι περιοχές αυτές φιλοξενούν τους νοτιότερους πληθυσμούς των μεγαλύτερων θηλαστικών της Ευρώπης όπως είναι η αρκούδα και ο λύκος και πολλές φορές η συνύπαρξη με τους κατοίκους των τοπικών κοινωνιών αποτελεί σύγχρονη απαίτηση και σημαντικό εγχείρημα σε συνδυασμό με τους παράλληλους μειωμένους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης. Οι περιοχές αυτές στην πλειονότητά τους διαθέτουν πλούσιο πολιτιστικό περιβάλλον, έχουν τη δική τους μοναδική τοπική ιστορία και φιλοξενούν αναρίθμητους αντιπροσώπους της ελληνικής βιοποικιλότητας. Το σύνολο των δράσεων του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, αφορά στην προσπάθεια μετατροπής των αντιληπτών από την τοπική κοινωνία μειονεκτημάτων σε συγκριτικά πλεονεκτήματα και σχετίζονται με την αναγνώριση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των περιοχών, την ανάδειξη της αξίας τους, της προβολής τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και τη διαμόρφωση συγκεκριμένων προτάσεων για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων προβλημάτων και τη συνολική διαχείριση με βάση τις αρχές της αειφορικής χρήσης των φυσικών πόρων. Για την επίτευξη του στόχου αυτού -και σε συνδυασμό με την απαραίτητη επιστημονική έρευνα και την εφαρμογή της σε πρακτικά θέματα- αναπτύσσονται συνεργασίες με τις τοπικές κοινωνίες και τους φορείς εκπροσώπησης της και υλοποιούνται προγράμματα με εξειδικευμένες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, δημιουργίας και αξιοποίησης υποδομών και εγκαταστάσεων, ανταλλαγής γνώσεων και εμπειρίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προώθηση του οικοτουρισμού και στην ευρύτερη κοινωνική ανάπτυξη.

Η ευαισθητοποίηση του κόσμου, αδιάλειπτη επικοινωνία με τα μέλη του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ και τους υποστηρικτές, οι συνεχείς παρεμβάσεις σε θέματα μεγάλων ή μικρότερων έργων που επιφέρουν αλλοιώσεις, αναστρέψιμες ή μη στα δασικά οικοσυστήματα, οι παρεμβάσεις για θεσμοθέτηση πρακτικών ενεργειών που στοχεύουν στην αποκατάσταση μιας αντίληψης για τη συνύπαρξη ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και την άγρια ζωή αποτελούν συστατικά μιας βιώσιμης οικονομίας. Σαν βάση της είναι η αλλαγή της νοοτροπίας σε όλα τα επίπεδα, με την συνειδητοποίηση ότι είμαστε μέρος και όχι κυρίαρχοι της φύσης που μας περιβάλλει.

Αρκετές επιδράσεις του τουρισμού στην κοινωνία και τον πολιτισμό θεωρούνται αρνητικές. Διάφορες μελέτες αναφέρονται σε περιπτώσεις στις οποίες ο τουρισμός έχει προκαλέσει μεγάλες αλλαγές στη δομή, στις αξίες και τις παραδόσεις των κοινωνιών. Η επικοινωνία των ντόπιων με τους τουρίστες αποτελεί θετικό στοιχείο και φέρνει σε επαφή άτομα με διαφορετικά έθιμα, νοοτροπία και κουλτούρα. Ο πολιτισμός μιας περιοχής αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης. Παλαιότερα ο τουρισμός αλλοίωνε τις παραδόσεις, τα τοπικά ήθη και έθιμα με αποτέλεσμα την αλλοίωση των πάντων, την εμπορευματοποίηση της κοινωνίας και την αποδόμηση των κοινωνικών παραδόσεων.

Η σύγχρονη θεωρία του τουρισμού επανατοποθετεί τον τουρισμό σε νέα δεδομένα. Ο τουρίστας κατά πολλούς είναι μια ιδιότητα που θεωρείται αρνητική λόγω των επιπτώσεων στην κοινωνία και στο περιβάλλον. Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη προϋποθέτει τη σύνδεση της τοπικής κοινωνίας, των τοπικών παραδόσεων και της προστασίας του περιβάλλοντός στη παραγωγή του τοπικού τουριστικού προφίλ. Η σύνθεση του τουρισμού, τοποθετείται σε νέα επίπεδα που σέβονται το περιβάλλον. Ο επισκέπτης ευαισθητοποιείται και αναχωρώντας από την περιοχή φεύγει επιπλέον συνειδητοποιημένος.

Η προβολή της περιοχής μέσω του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ γίνεται με αειφορικές πρακτικές: Ο τουρίστας όταν έρχεται σε άμεση σχέση με το περιβάλλον και με την πανίδα (Αρκούδα - Λύκος) μετουσιώνεται σε επισκέπτη – περιηγητή. Η επαφή με την φύση γίνεται βίωμα, τον κάνει τον επισκέπτη σαφώς πλουσιότερο όχι μόνο εξαιτίας της επίσκεψης του στις περιοχές αυτές αλλά και επειδή ο τουρίστας ενημερώνεται ολοκληρωμένα και αντιλαμβάνεται τη σημασία του τόπου που βρίσκεται. Ανώτερος σκοπός για τον ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ είναι η ενημέρωση να προκαλέσει την ευαισθητοποίηση και τελικά η περιέργεια του επισκέπτη να μετατρέπεται σε πραγματικό ενδιαφέρον και δράση ενεργού πολίτη.

7. το περιβαλλοντικό κέντρο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ και ανάπτυξη του όρους Βέρνον

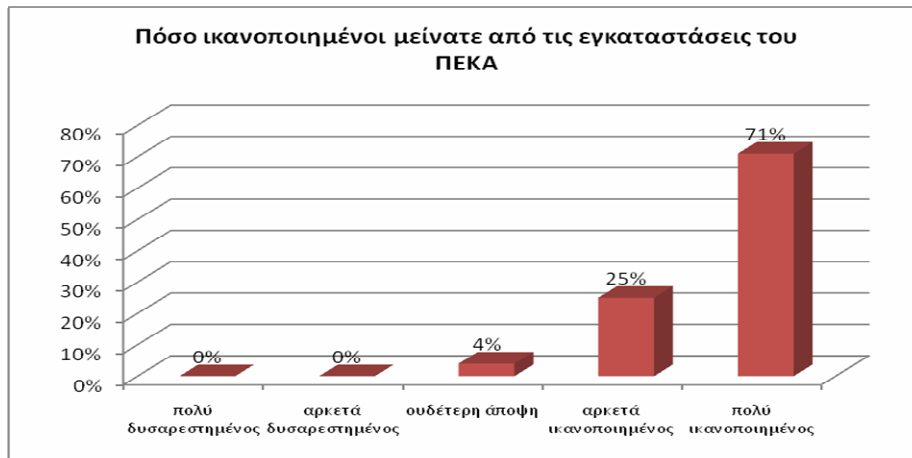
Ο κάθε τουριστικός προορισμός διαθέτει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στοιχεία που τον κάνει μοναδικό. Στην περίπτωση του όρους Βέρνον δεν αρκούσε η ιστορία του τόπου, το αρχιτεκτονικό και φυσικό περιβάλλον για να γίνει η περιοχή ένας από τους διασημότερους τουριστικούς προορισμούς στη Ελλάδα. Πάντα κάποιο στοιχείο λειτουργεί ως πρώτη ιδέα για να επισκεφθεί κανείς έναν τόπο. Η καφέ αρκούδα αποτελεί το μεγαλύτερο θηλαστικό στην Ελλάδα και η δυνατότητα να τη δει κάποιος παράλληλα με μια πλήρη ενημέρωση για αυτήν, σε συνδυασμό με την παρακολούθηση των λύκων είναι μοναδική ευκαιρία στη χώρα. Έτσι το Περιβαλλοντικό Κέντρο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ με τις εγκαταστάσεις του αποτελεί έναν από τους κύριους προορισμούς του επισκέπτη της Δυτικής Μακεδονίας καθώς και ένα ουσιαστικό εργαλείο στο ευρύτερο πλαίσιο της τοπικής ανάπτυξης: Προσελκύει, υποδέχεται και ενημερώνει πάνω από 50.000 επισκέπτες κάθε χρόνο, οι οποίοι αφιερώνοντας μέρος του ελεύθερου χρόνου τους έχουν την ευκαιρία μέσα από ολοκληρωμένη διαχείριση επισκεπτών, να γνωρίσουν το έργο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ και ταυτόχρονα τη μοναδικότητα της ευρύτερης περιοχής. Είναι αξιοσημείωτο πως από το 1994 μέχρι σήμερα οι επισκέπτες και οι μαθητές του Περιβαλλοντικού Κέντρου του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ ξεπέρασαν τους 500.000.

Διάγραμμα 1: Επισκέπτες και μαθητές στο Περιβαλλοντικό Κέντρο του Αρκτούρου 1994-2009

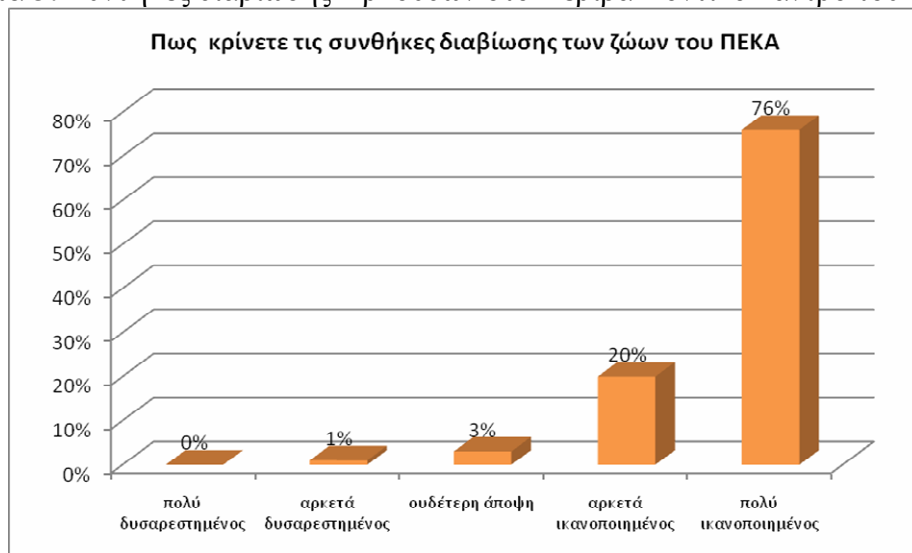

Από την πλευρά του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ υπάρχει διαρκές ενδιαφέρον για βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών ενημέρωσης και εξυπηρέτησης των επισκεπτών του νομού.

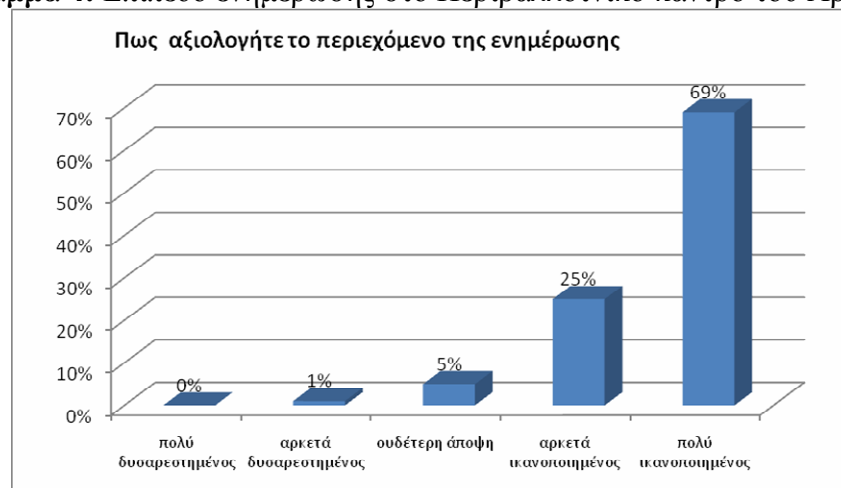
Διάγραμμα 2: Βαθμός ικανοποίησης από την επίσκεψη στο περιβαλλοντικό κέντρο του Αρκτούρου

Διάγραμμα 3: Συνθήκες διαβίωσης Αρκούδων στο Περιβαλλοντικό κέντρο του Αρκτούρου

Διάγραμμα 4: Επίπεδο ενημέρωσης στο Περιβαλλοντικό κέντρο του Αρκτούρου

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 αρχίζει η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Η προστασία του αρχιτεκτονικού χαρακτήρα συνδυάζεται με την προστασία του περιβάλλοντός με αποτέλεσμα τη δημιουργία τουριστικής ζήτησης. Το Περιβαλλοντικό Κέντρο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ λειτουργεί ως βασικό θέλγητρο της περιοχής παρέχοντας τη δυνατότητα σε δεκάδες χιλιάδες άτομα να την επισκεφθούν. Επιπλέον όμως διάφορες φυσιολατρικές δραστηριότητες, η ιππασία, τα μονοπάτια, αποτελούν σημαντικά χαρακτηριστικά που κάνουν την επίσκεψη στην περιοχή πολύ ενδιαφέρουσα σε συνδυασμό με αναντικατάστατους σημαντικούς παράγοντας στο προφίλ της περιοχής ως τουριστικού προορισμού όπως η πλούσια ιστορία και ο πολιτισμός της περιοχής.

Τα τελευταία χρόνια και με γνώμονα την προώθηση της ποιότητας στο τομέα του τουρισμού, έχει αναπτυχθεί ένα σημαντικό έργο συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο το οποίο εκφράζεται με τη δημιουργία της Εταιρίας Οικοτουρισμού Βιτσίου, στην οποία ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ αποτελεί ιδρυτικό μέλος. Η εξέλιξη και η σταδιακή βελτίωση των εγκαταστάσεων που σχετίζονται με τον τουρισμό στην περιοχή είναι εμφανής στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 1: Ξενοδοχεία στο Νυμφαίο και στο Δήμο Αετού
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
1987	1	10	
1995	1	10	
2010	6	52	109

Πίνακας 2: Άλλα καταλύματα στο Νυμφαίο και στο Δήμο Αετού

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

	ΑΕΤΟΣ	
	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ
1995	-	-
2010	3	20

8. Δράσεις του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ για την ανάπτυξη άλλων ορεινών περιοχών

Η περιοχή του Βέρνον είναι η κύρια περιοχή δραστηριοποίησης του Περιβαλλοντικού Κέντρου του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, αλλά δεν είναι και η μόνη περιοχή στην οποία δραστηριοποιείται ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ. Σχεδόν στο σύνολο των ορεινών περιοχών που αποτελούν βιότοπο της αρκούδας ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ έχει αναπτύξει μια σειρά από δράσεις με στόχο την ανάδειξη, την προστασία του και την ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών έτσι ώστε η παρουσία της αρκούδας από πρόβλημα να αναδειχθεί ως πλεονέκτημα:

Δημιουργία Θεματικών Κέντρων Ενημέρωσης

1. Κέντρα και περίπτερα ενημέρωσης για το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου στο Νομό Ιωαννίνων:
 - Κέντρα πληροφόρησης Μετσόβου και Ασπραγγέλλων
 - Περίπτερο ενημέρωσης Βωβούσας, Μηλιάς και Μεσοβουνίου.
2. Κέντρο Ενημέρωσης Ασπροποτάμου & Περίπτερο Πληροφόρησης Κόζιακα στο Νομό Τρικάλων.

3. Κέντρο Ενημέρωσης για το Γράμμο στο Νεστόριο του Νομού Καστοριάς
4. Δημιουργία του «ECO-INFO II: Δικτύου συνεργασίας μεταξύ κέντρων ενημέρωσης για το περιβάλλον στο πλαίσιο βελτίωσης των υπηρεσιών περιβαλλοντικής ενημέρωσης και συμβολής στην ήπια ανάπτυξη ορεινών περιοχών στα Βαλκάνια» με:
 - ενίσχυση των δράσεων του Περιβαλλοντικού Κέντρου Ενημέρωσης για την Ροδόπη της οργάνωσης EORhodore (Shiroka Luka, Βουλγαρία) και
 - τη δημιουργία Κέντρου Ενημέρωσης για τα Μεγάλα Σαρκοφάγα στο Εθνικό Πάρκο Pelister στο Μοναστήρι της ΠΓΔΜ σε συνεργασία με την ΥΔΑΣ του Υπουργείου Εξωτερικών.

Δημιουργία ειδικών προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Σε όλα τα χρόνια της λειτουργίας του ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ υλοποιεί συστηματικά δράσεις Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε όλη την Ελλάδα (εγκεκριμένες από το ΥΠΕΠΘ) και εκπαιδεύει κάθε χρόνο χιλιάδες μαθητές και μαθήτριες. Εκτός από το «το βαλιτσάκι της καφέ αρκούδας το οποίο έχει διανεμηθεί σε 16.000 πακέτα και έχει υλοποιηθεί από 400.000 μαθητές, έχουν παραχθεί προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ειδικά για ορεινές περιοχές και συγκεκριμένα:

1. «Ο δικός μου Γράμμος/Η δική μου Ροδόπη-Χάρτες του τόπου μου» με 3000 πακέτα και υλοποίηση από 90.000 μαθητές
2. «Οι Χαρτογράφοι του Βέρνου και του Βαρνούντα» με 1200 πακέτα και υλοποίηση από 36.000 μαθητές

Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών

Για την αποτελεσματική διαχείριση, προστασία και ανάδειξη τριών από τις πιο σημαντικές ορεινές περιοχές της Ελλάδας οι οποίες αποτελούν κύριο βιότοπο της αρκούδας, ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ έχει εκπονήσει Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες για την Βόρεια Πίνδο, το Γράμμο και τη Ροδόπη.

Ειδικές Δράσεις συμβίωσης των κατοίκων ορεινών περιοχών με την αρκούδα και το λύκο

Αναγνωρίζοντας ότι για την ανάπτυξη των ορεινών απομονωμένων κοινωνιών απαιτούνται η αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται από την παρουσία της αρκούδας και του λύκου, ως βασικά προβλήματα καθημερινότητάς τους, αλλά και η ανάδειξη των πολιτών αυτών ως Πολίτες Προτεραιότητας, ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ έχει υλοποιήσει και υλοποιεί μια σειρά από δράσεις με γνώμονα τόσο την πρόληψη όσο και την αποζημίωσή των ζημιών:

1. Διάσωση και επαναδιάδοση του Ελληνικού Ποιμενικού Σκύλου ως αναντικατάστατη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας.
2. Προώθηση της χρήσης των ηλεκτροφόρων περιφράξεων από μελισσοκόμους, κτηνοτρόφους και γεωργούς
3. Άσκηση πολιτικής πίεσης για τη συνεχή βελτίωση του συστήματος των αποζημιώσεων από τον ΕΛΓΑ.
4. Συνεχή διαμόρφωση προτάσεων και παρεμβάσεων για την αποτελεσματική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος των ορεινών περιοχών της Ελλάδας.

Επίλογος

«Τι ουσιαστικό αποτέλεσμα έχουν και πως η ύπαρξη και η δράση μιας οργάνωσης όπως ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, επηρεάζει τα πράγματα και συμβάλει στη βελτίωση αντιλήψεων αλλά και της οικονομίας; Δεν κρύβω ότι τα πρώτα χρόνια της ζωής του αντιμετωπίστηκε με επιφυλάξεις, καχυποψίες και πολλές φορές χλευασμό από τοπικούς αλλά και άλλους παράγοντες. Σήμερα

όμως στο Νυμφαίο Φλώρινας όπου και ουσιαστικά είναι η έδρα της οργάνωσης επισκέπτονται το κέντρο 50.000 άτομα ετησίως. Πάνω από 10.000 είναι μαθητές. Σε όποια δε περιοχή κάνουμε εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης ή άλλες παρουσιάσεις έχουμε καλή αποδοχή».

Η σημασία της τουριστικής ανάπτυξης με επίκεντρο το περιβάλλον σε περιοχές οι οποίες είναι διαφορετικές από αυτές του κλασικού προτύπου τουριστικής ανάπτυξης- παραλία-ήλιος- συγκέντρωση του τουρισμού στις ακτές, είναι μεγάλη. Μετά την αναγέννηση των παραλιακών ζωνών, που σε μερικές περιπτώσεις δεν έγινε με τα καλύτερα αναπτυξιακά πρότυπα, οι τοπικές οικονομίες ενισχύθηκαν, η απασχόληση αυξήθηκε και ο πληθυσμός είχε περισσότερες ευκαιρίες. Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που σχετίζεται περισσότερο με την ύπαιθρο, ενισχύει την τοπική οικονομία της ενδοχώρας χωρίς να μετατρέπει το χαρακτήρα της με αποκλειστικό προσανατολισμό στον τριτογενή τομέα παραγωγής. Σε περίπτωση που ο μετασχηματισμός της οικονομίας είναι οριστικός οι τοπικές οικονομίες κινδυνεύουν. Η ανάπτυξη του τουρισμού της υπαίθρου κρατά τον κόσμο εκεί, αρκεί να κρατήσουμε τις αναντικατάστατες αξίες της.

Βιβλιογραφία

- Αετός Φλώρινας Ιστοσελίδα του Δήμου, www.dimosaetou.gr, 7 Μαρτίου 2010
- Ανδριώτης, Κων., «Αειφορία και Εναλλακτικός Τουρισμός», Εκδόσεις Σταμούλης Αθήνα 2008
- Αποστολόπουλος, Κ. – Σδράλη, Δ., «Εναλλακτικός Τουρισμός και ήπιος Τουρισμός Ηπαιθρου», Ελληνοεκδοτική Αθήνα 2009
- Γεωργιάδης, Λ., «Το Περιβαλλοντικό Κέντρο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ ως προορισμός επισκεπτών», Ημερίδα του in Florina με θέμα: «Διαχείριση Προορισμού, Γιατί ορισμένοι προορισμοί είναι τόσο επιτυχημένοι;» Αμύνταιο 4 Οκτωβρίου 2007
- Λογοθέτης, Μ., «Δίκαιο Τουριστικής Βιομηχανίας», Εκδόσεις Σάκουλα Αθήνα –Κομοτηνή 1998
- Μέρτζος ,Ν., «Βίβλος Φιλοξενίας Νυμφαίων», Εκδόσεις Μίλητος-Τροία Εκδοτική 2007
- Μπουτάρης, Ι., «Μητέρα Γη - Οίνος - Πολιτισμός», Μερικές Περιπτώσεις Ίδρυμα Θρακικού Πολιτισμού και Παράδοσης Ξάνθη 10/12/07
- Μπουτάρης, Ι, Ομιλία για το έργο του Αρκτούρου, Ελληνική Εταιρία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού Κέρκυρα, 28/9/08
- Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδας, www.grhotels.gr 14-3-10
- Ταξίδια στη Ελλάδα 1995 Εκδόσεις Καλοφωλιά
- Fennell David, «Οικοτουρισμός» Εκδόσεις Έλλην 1999
- Tourist Guide of Greece 1987- Xenia Publications

Ecotourism and mountainous tourism development: ARCTUROS in Vernon Mountain

D. Prokopiou, Economist – MBA in Tourism Management- Phd Candidate,
University of Piraeus

S. Tselentis, Professor,
University of Piraeus

L. Georgiadis, Biologist, General Director,
ARCTUROS

D. Bousbouras, Biologist, Scientific Advisor,
ARCTUROS

V. Petridou, Philologist Communication and Environmental Education Officer,
ARCTUROS

Abstract

Ecotourism is an environmentally friendly part of tourism. Ecotourism means visits and volunteering in natural environmental areas as well as promotes the local development and protection of natural environment. Sustainable tourism development and the maintenance of the local population are the results of ecotourism.

Development of the mountainous areas is related to ecotourism. Wild fauna and flora, local architecture is unique advantages for these regions. ARCTUROS is a non Governmental Organization and comprises a Veterinary Centre located in the village of Aetos, where animals are nursed back to health and a Mountain Sanctuary in Vernon mountain nearby Mt. Vermio close to the picturesque village of Nymphion, an enclosed section of forest where the bears are transferred to be cared for and studied until they are able to be released back into the wild. The Sanctuary also serves as an educational and study field for scientists and the public alike.

ARCTUROS supports the local tourism demand, as has more than 50.000 visitors per year. From 1994 the visitors are more than 500.000. This paper analyzes the relation of Arcturos Environmental Centre with the unique local environment and societies in this mountainous area of Vernon Mountain. Vernon, is a mountain range covering the northeastern Kastoria and southwestern Florina prefectures in Greece.

